

A varázsos kaleidoscope

The magical kaleidoscope

Sáry Gyula dr.

sary.gyula@freemail.hu

Initially submitted April 20, 2011; accepted for publication May 5, 2011

Abstract:

At times, when Man and God lived together on Earth, the judgement of physicians has already raised problem. Since they possessed a vast knowledge, physicians though more of themselves than they were allowed and were capable to do. To keep the myth surrounding them, they exaggerated their capabilities. As soon as they had to use the achievements of natural sciences in curing, the „myth of the magician „, was gone. The humane qualities and scientific training, of this physician became the new criteria for appreciation. Jealousy rose however, since within the structure of society he moved easily between the social classes. Nevertheless, modern times ask the price for this freedom from those who want to serve Man with both mind and heart. Being an idol leads to glory but to waiver as well. This is what makes it great.

Gyerekkorom tarka emléke, az a kéregpapír cső, amelyben egymással szögekben érintkező tükörűveg lapok közé sokszínű üvegcserepet szórtak. Ezt a szabálytalan halmazt a tükrök csodás, sokszínű, szimmetrikus ábrákká rendezték, a cső egyetlen mozdítására. A tükörszimmetria segítségével Ezt az apró, varázsló szerkezetet vásárok és búcsúk ajándékarusai, a sátraik közt hullámozó tömegnek árulták. Amikor megkaptam a Kaleidoscope című online folyóirat megindulásáról az értesítést, jutottak eszembe az elmondottak, azzal a megszorítással, hogy a csövecské képtelen volt csúnya képet mutatni. Vajon a Kaleidoscope

folyóirat bámulatosan szép tartalommal rendezze-e a beléírt orvosi szövegeket, hogy elnyerjék tetszésünket? Vagy már eleve szép írásokat kell oldalain elhelyeznünk?

Orvosok vagyunk, akikhez egy csúnya, rosszindulatú kérdést intézett egy gyenge skribler. Vajon istenek vagytok? Sohasem voltunk azok, csak elhívatott emberek. Egyszer, Thanatos panaszára, hogy Asklepios őünk sok embert támaszt fel és így kevés jut a Hadészbe, Zeus villámával lesújtotta, utána istenné vált. Tanulságunk azóta is, ellenségünk a betegség, míg Thanatost munkájában mégsem gátolhatjuk. Ott lehetünk az élet kezdeténél, a szüléskor, és végénél, amikor lezárjuk a halott szemét. Köztes időben is az embert szolgáljuk, több ezer év óta. Homeros az Iliásban már megdicsérte e tevékenységet. Aki ennél többet ígér, csal.

Kik vagyunk hát, mi orvosok? Az ősi hordákban, mindenki orvos volt, mert ott segített, ahol tudott. Később a tapasztalt öregek szert tettek sok tudásra, ezzel kiemelkedtek a hordából. Majd rájöttek, ha kitalálják, hogyan befolyásolhatják a túlvilági erőket, hatalmas varázslókká válhatnak. Ez a misztikus kapcsolat végül megmaradt a gyógyító iskolákban, Kos, Knidos, tanuló archaikus orvosok tudatában is. Hiszen istenükhöz, Asklepioshoz és gyógyító gyermekeihez segítségéért gyakran folyamodtak. És munkájukban volt valami magasztos.

A középkor orvosai, a nagyvárosokban induló egyetemeken, Európában, a teológia és jog mellett, mellérendelten orvoslást is tanultak. Így megmaradt tekintélyük misztikus, transcendens, metafizikai kapcsolata. Ezt erősítette, hogy a medicina hivatalos nyelve, csakúgy, mint az Egyházé, a latin volt. Csak az utóbbi években hagyták el és váltottak anyanyelvre, amit az orvoskarok csak sajnálhatnak, mert vele elveszítették internacionális kommunikációjuk pontos érthetőségét. A római katolikus vallás az anyanyelvvvel a hívők lelkéhez kívánt közelebb kerülni. És mi orvosok? A latin elhagyásával presztízst is veszítettünk.

Nehogy bárki úgy vélje, nekünk csak a romló test maradt! Amihez bennünket a képzettségünk jogosít, az a teljes ember, a test és a lélek gyógyítása. De ebben az esetben a lélek fogalmát orvosi nyelven kell újrafogalmaznunk, amit csak három összetevőjével, az értelem, az érzelem és az ösztön együttesével fejezhetünk ki. A test működése e három funkció helyes arányában lelhető fel, és vele az orvosi lélektan foglalkozik. És miként a testnek, úgy a léleknek, a pszichének is megvannak a betegségei De láthatók beteg testben ép lélek, sőt beteg lélekkel ép test is. A kettő azonban végül egymást rontja. Ezért minden orvosi beavatkozás sikere azon múlik, sikerül-e a beteg testben vergődő lélek – csak a könnyebb megértés kedvéért használom - bizalmát megnyerni, hogy az orvosi, ajánlott segítséget, kezelést elfogadja.

Az orvosi pálya gyakorlatilag a beavatási közösségekhez tartozást jelenti. Ezen nem misztikus hasonulást értünk! Semmi köze a misztikához, mert tudásunk alapja a tudomány mindenkori fejlettsége. A tudást szellemi közlés, állandó spirituális transmissió közben sajátítjuk el, miközben kvalifikációk során, vizsgák abszolválása után, haladunk a beavatási fogadalom letétele felé. Ezt jelenti a Hyppokratesz korából ránk maradt, orvosi esküszöveghez való kapcsolatunk. Ez a szöveg egy rendhez tartozás előnyeit és kötelességeit rója ki ránk, tanulmányaink végén. Ami az orvosi pálya feltétlen magasrendűségét jelenti, az részben a hajdani örökölt tekintélyből ered, ami az élet-halál állandó közelségét, esetleg hatalmunkat a betegségek legyőzősében reprezentálja. Régen a gyenge orvosok erre a virtuális hatalmukra rájátszottak, öltözékkel, viselkedéssel, érthetetlen idézetek használatával, mimikával, egyszóval külsőségekkel. Ettől a nevetséges színjátszástól Moliere és a vígjátékszerző társai megszabadították az orvosi rendet, de tehetetlenek voltak az értéktelen orvosok kapzsiságával szemben. A társadalmi átrendeződések, változások, a kapitalizálódás merkantil szelleme a képet megváltoztatta. Az addigi babonás, természetfeletti tudást ugyan elvitatta, de hogy a drágább orvos a jobb orvos-e, azzal nem tudott mit kezdeni. Közben az orvosi pálya is differenciálódott. Az általános orvosi praxist lassan felváltotta a szakorvosi ellátás, és önálló lett, mint disziplína, a lélekgyógyászat, a pszichiátria. A tudományos horizontot a fizika és kémia, később a genetika végtelenül, minden irányba megnyitotta. Majd optimista orvoslást gerjesztett a röntgen, mint univerzális vizsgáló eljárás, és egy sereg fertőző betegség kemoterápiás kezelhetősége. A második évezred utolsó száz éve, a két véres világháborújával, a tudományos fölény megszerzéséért vívott megfeszített, kutatási csatájával az orvoslás ambivalens értékelését hozta. Ma a molekuláris biológia ígér egészségesebb jövőt.

Könyvekről kell itt néhány szót szólni, amelyek hol végtelen gaudiummal, hol lebecsüléssel értékelik a modern eredményeket. Egyik sem helyes, mindent cáfol a gyakorlat.

Taylortól a Biológiai pokolgép 1970-ben jelent meg, hihetetlenül nagy visszhangot kiváltva. Az önhitt tudós, kezeiben a biológiai pokolgépet tartja, ami óriási eredményeket, de hihetetlen veszélyeket is hordoz. Másodikként említsük meg a tudományt minősítő belgyógyász, J. Fanu, az Orvostudomány önkritikája című művét. / 1999 / Mondanivalója, hogy az eredményeink nem annyira a céltudatos, feltáró vizsgálatok és a kutatások eredményei, hanem a véletlen adott az orvosok kezébe hatásos fegyvereket a betegségek ellen. Dawkins viszont a metafizika tévedéseit ráteríti az egész kutatott világra. A sikert az Önző génnel kezdte learatni, majd általános kritikának vetette alá a vallásos világnézeteket, a teológiát. Kimutatta, hogy isteni szankciók veszélye nélkül is lehet modern és hatásos szekularizált etikát

összeállítani Az isteni téveszme 2006-ban jelent meg. Ezeket az állításokat szubjektív véleményekként javasolt kezelni, mert nekünk, gyakorló orvosoknak, csak a betegségek ellen bevethető eredmények a fontosak A véleményeket meghallgatjuk, derülünk, vagy épülünk rajtuk, suum cuique.

A társadalom tagjai vagyunk, az aktuális politikai berendezkedés foglyai. Az orvos lehetőleg maradjon ki az ideológiai csatározásokból, és jó, ha önállóan megszerzett, tudományosan igazolt világnézete van. Véleményem, hogy még magánemberként se politizáljon. Egyetlen hely, ahol ezt teheti, a választófülke magánya. Az orvos, mint állampolgár a szociális szféra etnikai közösségének tagja. Azt hiszem, miként világnézetét, úgy nacionális érzelmeit sem kell dobra vernie. Sőt embertársait is tilos ezek szerint differenciálnia. Amikor beteghez hívják, egy magánszféra nyílik meg előtte, ami leginkább a beteget és családját jelenti. Ha mindig ugyanahhoz a családhoz hívják bizalomból, tisztába jön annak a magánszférának problémáival és értékeivel. Míg csak a magánszféra tagjaival foglalkozik, a verbális kommunikációra hagyatkozhat. Amikor egyik tagjáról kell döntenie, a magánszférából belép a beteg intimszférájába. Ebben az esetben a testi vizsgálatok feltétlen betekintést igényelnek és adnak a beteg testébe, de lelkiéletébe is. Az orvost döntési helyzetbe hozza a családi struktúra etikai szigora. Míg a férj és feleség vizsgálatánál, tekintve, hogy intimszférájuk leginkább összefonódott, egymás vizsgálatánál jelen lehetnek - hacsak a vizsgálandó nem óhajtja ezt teljesen izoláltan elvégeztetni -, a gyerekek vizsgálata általában az anya jelenlétében a pubertásig lehetséges. Utána dönthetnek, intimszférájuk feltárásának mértékéről. Itt kezdődik a bizalom elnyerése.

A társadalomban a szociális szféra és a magánszféra egymásráhatása, egymásba betekinthesége a család vezetésétől függ. A két szféra közötti területen helyezkednek el a civil szervezetek, társaságok, egyesületek, sportklubok, minden, ami nem sérti az intimitást. A magánszféra és az intimszféra közötti átjárhatóságra csak a vallásos / pld. gyónás / és a beavatási szervezeteknek / orvos / van lehetősége, helyesebben van lehetősége az egzisztálásra. Lényeges, hogy az orvos abban a helyzetben van, hogy az intimszféra nem kommunikált titkainak is birtokába juthat, ami rendünk tagjaitól a legnagyobb diszkréciót követeli meg. Ez a döntő etikai pont, ahol leggyakrabban eldőlt, a leendő orvos egyáltalán alkalmas-e az orvosi pályára? Ez annyira lényeges régtől, hogy a hyppokratészi eskü erre nyomatékosan kitér. A társadalmi változások az intimszféra zártságát nagymértékben lazították, ami a szabados erkölcsi állapotok következménye. Sajnos a művészetek, azok közül is a színház és a mozgókép, majd a színes magazinok ezt az utat tágították, annyira,

hogy ellenérzés nélkül nem lehet egy-egy esti műsort végignézni. Orvos gyomra sokat elbír, de valahol közösen kellene egy egészséges képi kultúrát meghatározni, ami eldönti az aberrációknak hol kellene határt szabni. Mert az aberrációk, az ösztönök betegségei, és az intimszférában a helyűk. Nem a nyilvánosság előtt. Még az orvosi Kaleidoscope tükrében sem válik etikussá-esztétikussá minden, amit egy romló kor elfogad.

Az orvos személyisége legyen ebben etalon. Ezt elérni azonban a szakmai tudás kevés.